



PROGRAM PODPORY
ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ

Závěrečná zpráva o působení učitele/učitelky u krajanů

Školní rok: 2017/2018

Jméno, příjmení: Mgr. Eva Řezníčková

Destinace (země, město): Ukrajina, Žytomyr

Žytomyrský spolek volyňských Čechů, Pokrovská 4, Žytomyr

Česko-ukrajinský spolek Češi Žytomyrské oblasti, Pokrovská 169, Žytomyr (předměstí Krošňa Česká)

SŠ No 16 /Jedenáctiletá střední škola I. – III. s rozšířenou výukou cizích jazyků/, ul. T. Bulby 15, 100 31 Žytomyr (předměstí Krošňa Česká)

Žytomyrská státní technologická univerzita (Житомирський державний технологічний університет), Čudnivská 103, 10002 Žytomyr

Spolek Malynivka, ul. Ohijenko 65, 11604 Malyn, Žytomyrská oblast

Žytomyrský spolek Volyňských Čechů se nachází na ul. Pokrovská 4 (dříve Ščorsa). Do spolku jezdím maršrutkami č. 25, 30, 126. Spolek má od letošního roku tři místnosti (učebnu, kancelář a sál) k aktivitám krajanů. Krajanský spolek byl založen v květnu 1991. Vedoucí ŽSVČ byla až do roku 2014 paní MUDr. Ema Snidevič, po ní převzala funkci prof. Ludmila Číževská. <http://chehyvolyni.com.ua>.

Česko-ukrajinský spolek Češi Žytomyrské oblasti má učebnu v jedné ze zrekonstruovaných budov dřívějšího českého pivovaru Albrecht v Krošně České, ul. Pokrovská 169 (předměstí Žytomyru). Dopravují se maršrutkami č. 30, 4 nebo trolejbusy 12, 4 a 4A (zastávka Krošňa Česká). Větší akce se konají v sálu, který patří české restauraci Albrecht.

Vedoucí krajanského spolku je Olena Vashchenko. Spolek vznikl v lednu 2015. <https://www.facebook.com/czechzhytomyr/>.

Jedenáctiletá střední škola I.–III. No 16 s rozšířenou výukou cizích jazyků se nachází na ul. T. Bulby 15, 100 31 Žytomyr (předměstí Krošňa Česká). Doprava maršrutkami č. 30, 4 nebo trolejbusy 12 a 4A (zastávka Agrotechnická fakulta). Kontakt: e-mail: school16_zt@i.ua.

Žytomyrská státní technologická univerzita (Житомирський державний технологічний університет) se nachází na ul. Čudnivská 103 (dříve Čerňachovského), 10002 Žytomyr, čtvrť Korbutovka. <https://ztu.edu.ua/>, <https://cz-center.ztu.edu.ua>.

Spolek *Malynivka* se nachází ve stejnojmenné obci Малинівка (Малинський район), adresa: ul. Ohijenko 65, 11604 Malyn 4. Předsedkyní je od r. 1993 Jevgenie Poliščuk, bydlí v Malynivce. Kontakt: parfinenko.malin@ukr.net

Výuka: krajaňské spolky, typ školy: počty, věk (fakultativní výuka)

	7 až 11	12 až 15	16 až 19	20 až 25	26 až 60	60 a více
ŽSVČ	14	10	6	8	34	8
ČŽO	12	15	4	3	16	5
ZŠ č. 16	15					
ŽSTU			24	12		
Malynivka	22	12	3	8	20	4

Zájmová činnost: kroužky: počty žáků, věk;

	5 až 11	12 až 15	16 až 19	16 až 25	26 a více
ŽSVČ, Berušky /Hýbáňky/	14				
ŽSVČ, Rozmarýnek /taneční/	9	5			
ŽSVČ, Česká beseda /taneční/				4	4
ŽSVČ, pěvecký	9	16	2		
ŽSVČ, divadelní	9	16	4		
ŽSVČ, rukodělný	5	8			
ČŽO, Krošeňský Valášek	14	16			
ČŽO, Zpíváňky	12	8	4	4	
ČŽO, workshopy	6	8			4
ČŽO, Kolovrátek /divadelní/	8	8	3		

ČZO, Moravská beseda /taneční/				5	3
ZŠ 16, hudebně pohybový	12				
ZŠ 16, Hanácká beseda		8			
ŽSTU, Gaudeamus			14		

Výuka

Výuka českého jazyka probíhala od září do konce července.

Navázala jsem na netradiční metody učení z minulého školního roku a vyzkoušela jsem některé z alternativních způsobů výuky.

U nejmenších dětí od 3–6 let v „Hýbánkách“ spojuji rozvoj řeči s hravostí a pohybovými dovednostmi. Děti nejprve napodobují, později cvičí bez pomoci dospělých. Básničky a písničky mají vždy velký úspěch, zapojují se i rodiče, kteří bývají přítomni po celou dobu výuky dětí. Řeč, pohyb a rytmus jsou pro děti velmi důležité, děti si hrají, z pohybu mají radost a zároveň se učí. Úspěch měly kolektivní taneční hry s jednoduchými tanečními prvky, při kterých se děti učily orientovat se v prostoru.

V letošním školním roce byly děti školního věku rozděleny do dvou skupin (7–12 let, 13–17 let).

Skupina začátečníků (7–12 let) se učila podle Slabikáře, výuka byla zábavná, poutavá a interaktivní s celou řadou her, písniček, říkadel a smyslových aktivit. Gramatické jevy chápaly děti skrz vlastní prožitek při hře nebo jiné aktivitě. Výslovnost se učily jen poslechem a dobře ji zvládaly. Výuka byla zaměřena na schopnost porozumět a na informace reagovat v češtině. Ke konci roku jsem zařazovala více poslechových cvičení a cvičili jsme především čtení a psaní.

Skupina pokročilých (13–17 let) byla sestavena z těch dětí, které dva předcházející roky navštěvovaly výuku češtiny. Učila jsem podle Basic Czech I. (moderní učebnice češtiny na základě angličtiny). Zde jsem výuku soustředila na rozvoj čtení, psaní, mluvení, poslech, gramatiku i slovní zásobu. Vymýšlela jsem aktivity pro dvojice, které zpestřily výuku, např. popis obrázku, vyprávění jednoho písmene, domyslet text, rozstříhaná pohádka (nácvič vypravování) atd. Děti v této skupině četly články z Vlastivědy pro 4. a 5. ročník (*České dějiny od pravěku do začátku novověku a Česká republika jako součást Evropy*), pracovaly s mapou ČR a pracovními listy, zhlédly celou řadu videí.

Studenti ŽSTU docházeli na výuku českého jazyka do místnosti *Českého centra V. Dlouhého*, a to ve dvou skupinách. Učila jsem podle učebnic *Učíme se česky II.* díl (prof. PhDr. Karel Kamiš, CSc., PANSOFIA) a *Basic Czech I.* díl. Obě učebnice jsou zaměřeny na komunikaci, studentům jsem sestavila v PDF přehlednou mluvnici a pravopis, také pracovní sešit a pracovní listy s učivem o historii a geografii ČR.

Konverzace byla zaměřena na užitečná témata (bydlení, povolání, cestování, stravování, nákupy, kulturní život). Gramatiku jsem učila postupně s cílem hned ji procvičit v reálných situacích. Studenti hodně spoléhají na podobnosti mezi ukrajinštinou a češtinou, časování a slovesné třídy zvládli poměrně brzy, skloňování později. O výuku byl letos nebývalý zájem, ve II. semestru ale nemohli někteří z důvodu praxe pravidelně docházet. Těm jsem posílala odkazy <http://www.kurzycestinyprocizince.cz/> a procvičovala s nimi

češtinu online. Ve výuce jsem se zaměřila na „Toulky minulostí“ a významná kulturní a historická výročí 2018.

Dospělí docházeli na výuku dvakrát týdně, v obou žytomyrských spolecích byly skupiny začátečníků i pokročilých.

Skupiny začátečníků jsem učila podle česko-ruské učebnice *Čeština pro cizince H + H* (Hronová, Hron). Ve druhém pololetí jsme četli některé texty z Čítanky určené pro čtení s porozuměním (Nakladatelství Nová škola – DUHA s.r.o.). Nejraději krajané zpívali, naučili se několik českých koled a celou řadu lidových písní.

Do skupin pokročilých krajanů docházeli ti, kteří si chtěli vylepšit nebo prohloubit znalosti z předcházejících let. Výuka byla zaměřena prakticky, na pravopis i na rozšíření slovní zásoby a psaní. V závěru roku jsme četli *Staré pověsti české*, na internetu poslouchali čtení Evy Chrtkové ze stejnojmenné knihy.

V Malynivce jsem učila podle učebnic *Učíme se česky* I. a II. díl. Byly dvě skupiny dětí a skupina dospělých. V dětské výuce jsem využívala hry a společné aktivity. Děti se na setkání těšily, téměř všechny děti vydržely chodit až do konce. Závěr intenzivního kurzu patřil společnému soutěžení, ve kterém měly skupiny složené z dětí a dospělých plnit úkoly (např. zjistit počet obyvatel obce a kolik z nich má české kořeny, jaká jsou v Malynivce nejčastější česká příjmení, kolik hrobů na českém hřbitově je s českým nápisem, zjistit významné české osobnosti ze hry „Hádej, kdo jsem“, vyluštit křížovky, napsat správně věty se zpřeházenými slovy). Družstva hrála známou pohádku „Jak si pejsek s kočičkou dělali k svátku dort“. Byla to velká zábava, rodiče dětí, kteří se na závěrečné vystoupení dětí přišli podívat, se skvěle bavili. Dětské účastníky jsem odměnila diplomy, pexesy, omalovánkami a sladkostmi.

Ve všech spolecích i na univerzitě dostali děti i krajané na závěr školního roku osvědčení a jiná ocenění za aktivity spojené s výukou českého jazyka.

Další aktivity

Výuku češtiny jsem doplňovala o prvky hudební, výtvarné a tělesné výchovy, také o znalosti z vlastivědy, prvouky, matematiky nebo slohu.

V obou spolecích jsem často promítala DVD o ČR (státní symboly, kraje, tradiční produkty, architektura, výtvarné umění, hudba, zvyky a tradice), studentům na ŽSTU to byla DVD o vzdělávacím systému, ekologii, chráněných oblastech, národních parcích a turistické informace.

Ve školním roce jsem uspořádala tři projektové dny. První byl v říjnu „Den zvířat“, druhý projektový den byl v předvánočním období „Vánoce a svátky spojené s koncem kalendářního roku“. Začali jsme staročeskými Vánocemi a pokračovali tradičními oslavami Ukrajinců, Rusů, Řeků, Maďarů, Němců a mnoha dalších národností. Se třetím projektovým dnem opětovně pomohli studenti ŽSVČ z katedry ekologie a životního prostředí „Den země – místo na zemi, kde žijeme“. S dětmi jsme hovořili o problému černých skládek v nedalekém parku. Hlavním cílem projektu bylo přispět k řešení tohoto ekologického problému a hledat možnost řešení.

Projektové dny jsou obohacením výuky nejen jako zpestření, ale rozvíjejí některé dovednosti více než při běžné výuce, např. spolupráci v týmu, komunikaci nebo schopnost řešení problému.

S tanečními skupinami *Berušky* a *Rozmarýnek* jsem pokračovala v nácvičku českých tanců a písní, zrovna tak se skupinou *Krošeňský Valášek*. Čím jsou české tance pestřejší, tím jsou pro oko diváka líbivější. Se staršími děvčaty (mažoretkami) jsem zkusila další choreografii s vlastnoručně vyrobenými papírovými květinami na Vejvodovu *Škoda lásky*, jednu z nejúspěšnějších písní 20. století, s menšími dětmi podobnou choreografií na líbivou skladbu *Mravenec* (Na paloučku v lese,).

Příležitostně jsem letos opět promítala prezentace *České dědictví UNESCO*, nové dokumenty vztahující se k 100. výročí oslav Zborova a Bachmače, se staršími krajkami jsem hovořila o vaření, předávaly jsme si recepty. S paní vedoucí ŽSVČ plánujeme pozvat do Žytomyru českého kuchaře.

Velké akce

září

- Zahájení nového školního roku, setkání všech zájemců o výuku českého jazyka
- *Dny Žytomyru*. Město patří k nejstarším na Ukrajině a bývalo jedním z důležitých středisek Kyjevské Rusi (zmínky z roku 884). Na scéně vystupovala dětská taneční skupina *Rozmarýnek*.
- Slavnostní otevření Muzea českých řemesel a technologie na Krošně České za účasti velvyslance ČR Radka Matuly, tajemníka velvyslanectví Davida Maška, vedoucí ŽSVČ a početné skupiny českých krajanů obou krajanských spolků.
- Beseda o korunovaci Karla IV. před 670 lety, Svatováclavské koruně Karla IV., královské hostině, ochranném kouzlu, odvezení koruny do Vídně (1866) a navrácení koruny zpět do vlasti (1867)
- IV. Olympiáda z českého jazyka v Mykolajevce, XVII. Ples v Mykolajevce
- Oba krajanské spolky jsem zapojila do čtenářského projektu www.cisthavra.cz. Děti četly Továrnu Dobru (spolu se zpěvákem a hudebníkem T. Artwayem a hercem Lukášem Jůzou) a připomněly si osobnost prvního českého prezidenta, posledního československého a prvního českého prezidenta. Výsledky dětských prací, ve kterých „Dobrovka“ dostala díky mladým žytomyrským čtenářům dvě desítky nových tváří, byly i s fotografiemi zveřejněny na Facebooku. Cílem bylo zamyslet se nad dobou tehdejší i dnešní.
- Beseda s krajaný: Výprava za úspěchem české běžecké legendy E. Zátopka k 95. výročí narození. Filmové odpoledne.
- *Evropský den jazyků*. V obou spolcích, na škole i na univerzitě jsem připravila pro zájemce ukázkovou hodinu českého jazyka s kvízem, dataprojekcí a odměnami.

říjen

- „Den zvířat“ (plnění úkolů z říše zvířat), netradiční výuka, práce ve skupinách
- „Týden knihoven“ s podtitulem „Zatoulaná písmenka aneb Čtete s mámou, čtete s tátou, čtete s knihovnou“. Letošní ročník byl zaměřen na podporu čtenářství a práci s dětmi předškolního věku a jejich rodiči, na vzdělávací, sociální, citový, kulturní a kreativní rozvoj dítěte v rodině od jeho narození.
- Krajané navštívili Vilšanku v Čudnivském okrese (původní název této české kolonie v Žytomyrském újezdu byl Ošanka, zal. r. 1874), místní „Expozici české kultury“ vytvořenou

z iniciativy českých potomků a všechny tři taneční skupiny vystupovaly v DK. Krajané se ve Vilšance podíleli na bohatém programu v rámci oslav 99. výročí vzniku Československa.

- Setkání s krajaný v obou spolcích k výročí vzniku ČSR s programem dětí a besedou „Tajemné Zakarpatí, exotika plná hor a českých stop“. Video o Koločavě a povídání o spisovateli Olbrachtovi.

Filmové odpoledne: „Podkarpatská Rus v dějinách Československa“

listopad

- Z pokladnice české pohádkové klasiky. Erbenovy pohádky v interpretaci Karla Högera, jednoho z nejlepších herců české historie s hudebním doprovodem: „Zlatovláska, Otesánek, Pták Ohnivák, Dlouhý, Široký a Bystrozraký, Tři zlaté vlasy děda Vševěda“. Hudební doprovod pohádek dotvářel nádhernou iluzi kouzelného světa s vítězstvím dobra a krásy nad zlem a ošklivostí. Náplní programu bylo pohádkové soutěžení.
- „Společně s krajaný světa“, vzpomínková akce u příležitosti státního svátku *Dne boje studentů za svobodu* v r. 1989
- „Den českých rodin v Malynivce“. Položení květů k hrobu neznámého vojína na malynivském hřbitově u památníku, který byl zrekonstruován za pomoci programu darů krajanským spolkům. Zúčastnila se Ludmila Muchina a David Mašek z Kyjeva, kteří též navštívili malynivskou školu a místní úřad. Na oslavě vystoupily kolektivy z Malynivky a hosté z nejbližších krajanských spolků.
- Výročí hladomoru na Ukrajině. Oběti hladomoru 1932–1933 se připomínají každou čtvrtou listopadovou sobotu u památníku v Žytomyru.

prosinec

- Setkání krajanů s písničkami Karla Hašlera v podání staropražské kapely *Hašlerky*.
- „Až přijde Mikuláš“, program dětí a zábavné soutěžení. Krošeňský mikulášský jarmark, dětské soutěže s vánočním workshopem a podívaná na lidové zvyky patřící k adventu s vynikajícími krošeňskými dobrotami.
- „Česko zpívá koledy“, krajané se připojili k mimořádnému zpívání koled po celé ČR i v zahraničí
- „Sedmičky Josefa Lady“, beseda a výstava obrázků k 130. výročí narození a 60. výročí úmrtí významného českého umělce:

Filmové odpoledne: „Výlet do Hrusic“ a „Vzpomínka na Ladovy Vánoce“.

Vánoční besídka, společné setkání dětí a krajanů se slavnostním programem, vánoční nadílkou a promítáním filmu: „Princezna Husopaska“.

- Tradice českých Vánoc v Krošně České, 3. ročník „Štěpánského koledování“, setkání krajanů a posezení v krošeňském Albrechtu. Oslava posledních dnů roku 2017 s ohňostrojem, pro děti byl připraven zábavný program a soutěžení.
- „Tři jedničky pro Koroljova“. Pocta žytomyrskému rodáku, tvůrci sovětského raketového programu v civilní i vojenské oblasti Sergeji Pavloviči Koroljovovi, nar. 30. prosince 1906 v Žytomyru, dětský kvíz.

leden

- „Tříkrálové koledování“, Chrám sv. Michaila, Žytomyr, zpěv vánočních a novoročních koled. V žytomyrském Loutkovém divadle se konalo „3. společné setkání dětských kolektivů národnostních kultur“.
- „Vánoční křesťanské svátky a novoroční koledování u jesliček“, kostel sv. Václava, Krošňa Česká
- Filmové odpoledne: dvoudílný český televizní film „Babička“ s Libuší Šafránkovou a Jarmilou Kurandovou v hlavní roli, (na motivy stejnojmenné povídky Boženy Němcové).

únor

- Odeslány výtvarné práce dětí do 46. ročníku MDVV Lidice 2018, téma: „Voda nad zlato“ (k 25. výročí Světového dne vody „Nature for water“)
- Beseda a čtení z knihy J. Mlejnků: „Volyň tam v dáli“. Krajany zajímaly rozhovory s žijícími volyňskými Čechy a jejich potomky a především příběhy lidí, kteří se ve Volyni narodili a po II. SV reemigrovali do Československa.

Dokument „Lesník z Volyně“, příběh volyňského Čecha Rostislava Kubišty z Novostavců na Volyni.

- *Mezinárodní den mateřského jazyka*, místní olympiáda z českého jazyka, multikulturní setkání a společný program dětí /zástupců žytomyrských národnostních spolků/ v Městské dětské knihovně.

březen

- Výtvarný workshop pro děti – výroba dáreků pro maminky, program dětí k 8. březnu, Mezinárodnímu dni žen. Divadelní zpracování hudební pohádky v provedení dětí ŽSVU „Vlk a kůzlátka“.
- Setkání poutníků „Legie 100“ s českou žytomyrskou menšinou a se studenty ŽSTU. Vyprávění účastníků zahraniční mise o legiích, které na území dnešní Ukrajiny před stoletím bojovaly. Položení květin k památníku politických obětí represí z 30. let 20. století a uctění památky žytomyrských Čechů, kteří 28. září 1938 byli představiteli stalinského režimu v Žytomyru zatčeni a popraveni.
- Setkání krajanů, besedy

k „75. výročí bitvy u Sokolova“ /Charkovská oblast/, povídání o 1. čs. samostatném polním praporu v SSSR a jeho veliteli L. Svobodovi a k „100. výročí bitvy u Bachamače“, ve které zvítězily čs. legie nad německou přesilou.

- ŽSTU, beseda se studenty: prof. Ludmila Číževská a S. Kalčuk informovali o možnosti studia v EU v rámci evropských studijních programů a stipendií Mezinárodního visehradského fondu, student 3. ročníku Ekonomické fakulty Igor Moroz o svém úspěšném studiu na JU v Českých Budějovicích, vzdělávacím systému a životě v ČR.
- březen – Měsíc knihy „Celý spolek čte“. O víkendech v obou spolecích probíhalo čtení z dětských oblíbených pohádek a napínavých příběhů. „Putování za Machem, Šebestovou a kouzelným sluchátkem“.

- *Noc s Andersenem* (třetí „nocování“) v Žytomyru. Témata:
menší děti: „90 let od vzniku knížky Povídání o pejskovi a kočičce“ a „180 let od doby, kdy Andersen napsal pohádku *Statečný cínový vojáček*“,
starší děti: „Foglarovy kreslené příběhy Rychlých šípů“, 80 let od prvního vydání. „Pejsek a kočička“ (audiopohádka).

duben

- ŽSTU: Setkání se studenty k 670. výročí založení Univerzity Karlovy.
- Velikonoce v krajaňských spolcích. Jarní zvyky /Morena, Líto, Vrbná neděle, Velikonoce/, workshop Žytomyrské hravé Velikonoce.
- *Den země* (2. ročník společného projektu studentů ŽSTU a dětí ŽSVC). Venkovní hry o tom, jak děti mohou chránit životní prostředí, aby zůstalo krásné a čisté. Společná návštěva na katedře ekologie a životního prostředí ŽSTU, pro děti připraveny pracovní listy k tématům les, na louce, voda, vzduch.
- ŽSTU, Český centr: 135. výročí narození Jaroslava Haška. Informace o časopisu „Russkij Čech“ vydávaný v Kyjevě od roku 1906, týdeníku českých krajanů „Čechoslovan“ a pro početnou krajaňskou komunitu tištěny další publikace. V tomto období v Kyjevě v legionářských časopisech také pracoval slavný autor knih o dobrém vojáku Švejkovi Jaroslav Hašek, který později přeběhl k bolševikům. Žil a tvořil v tehdejšímu hotelu „Praha“. Hotel patřil známému podnikateli, krajaňskému činiteli a starostovi kyjevské tělocvičné jednoty Sokol Václavu Vondrákovi (v ulici Volodymyrské 36). Hotel byl od počátku století společenským i politickým střediskem kyjevských Čechů.

květen

- „Májová veselice“, setkání folklorních souborů obou žytomyrských krajaňských spolků.
- „*Tvorba krajanů*“ v Pardubicích. Akce věnovaná 100. výročí vzniku samostatného Československa s vernisáží, představení artefaktů (malby, fotografie, rukodělných prací apod.) Pozvání do Čech přijali a na vernisáži vystupovali krajané souboru Volyňští Češi ze Žytomyru.
- Beseda s krajaný: „150 let od položení základního kamene ke stavbě Národního divadla v Praze“. Čtení z knihy: J. Johna – Rajský ostrov (dědeček vypravuje svým vnukům o stavbě ND a o významných událostech z českých dějin).
- „Přátelské vztahy mezi národy“, Dny Evropy v Žytomyru, 19. – 20. 5., vystoupení národnostních menšin.

červen:

- Den dětí, turistická vycházka „Budulínkova pohádková stezka“ – tři stupně obtížnosti, odpoledne plné hrátek a odpočinku pro rodiče i děti (pohádková stanoviště s úkoly, obrázky a pracovními listy, do kterých sbíraly děti razítka).
- Dětský týdenní příměstský tábor „Junior“ s výukou češtiny a akcí „Celé Česko čte dětem“.

Výuka češtiny byla zaměřena na rozvíjení **komunikačních dovedností, sportovně rekreační vyžití** a čtení dětem. Celotáborová etapová hra „Zakopaný poklad“ motivovala docházku dětí, které ve skupinkách každodenně soutěžily ve hrách vědomostních, paměťových, postřehových, hrách na zručnost a logické myšlení. Děti navštívily místní zoo koutek, Hydro Park, knihovnu V. Zemljaka, zahradu s léčivými bylinami a domácí dílnu na výrobu chleba, který si samy zkusily upéct. Účast cca 15–20 dětí, věk 6–15.

- Ve dnech 22. 6. - 29. 6. se studenti ŽSTU společně s 10 žáky školy No 16 z Krošny České zúčastnili Letní školy v Českých Budějovicích. Mezi nimi byli i ti studenti, kteří budou od října studovat na Jihočeské univerzitě.
- Malynivka (11. 6. - 29. 6.), intenzivní výuka českého jazyka – děti, (přechodné působení učitele). V dopoledních hodinách jsem učila podle nových slabikářů a čítanek, odpoledne podle zájmu dětí (pohybové hry, české a moravské tance, výtvarné dílny, písničky, básničky, dramatizace pohádky „Budka“, čtení z knížek ...).

25. června byl pro 25 malynivských dětí uskutečněn výlet do Kyjeva s odborným výkladem „Po českých stopách“. Děti viděly zachované budovy a objekty, které jsou spojené s českými dějinami, českými kulturními činiteli a podnikateli. Vyprávění bylo velmi zajímavé a zakončené znalostním kvízem.

V odpoledních hodinách byly děti pozvané na Velvyslanectví ČR a setkaly se s velvyslancem Radkem Matulou. Předvedly velmi pěkné vystoupení a s panem velvyslancem se snažily mluvit v češtině.

28. 6., na státní svátek „Den ústavy Ukrajiny“ vystupovaly děti s programem v ukrajinštině i češtině.

29. 6., sportovní odpoledne a setkání s rodiči dětí. Cílem setkání byly ukázky výsledků práce dětí v hodinách českého jazyka, také seznámení rodičů s používanými výukovými metodami a závěrečná besídka dětí (účast cca 30-55 dětí, věk 5-17).

červenec:

- Beseda s dětmi i krajany o osudech vypálených obcí v Čechách a vypálených českých obcí na Ukrajině. Čtení z knihy: „Lidice volyňských Čechů – 75. výročí největšího masakru Čechů za druhé světové války v Českém Malíně na Volyni“.

Poslech autentického čtení o tom, co se přihodilo dne 13. července 1943 v malé české vesnici na západní Volyni. Hovořili poslední pamětníci z Nového Malína, Šumperka, Žatce..., kteří zázrakem tragédie své obce přežili a po válce se přestěhovali do Čech.

Děti malovaly obrázky k výročí vypálení obce, ty jsem odeslala na adresu OÚ v Novém Malíně, budou vystaveny v Síni tradic.

Vědomostní soutěž pro děti: „Život a historie *vypálených obcí* aneb Znáte nás?“

- 3. 7., odjezd dětí na ozdravný tábor do Václavova v podhůří Jeseníků (projekt Česko-ruské společnosti pro děti českých krajanů žijících na Ukrajině v oblastech postižených černobylskou jadernou havárií)

- **Malynivka (9. 7. – 20. 7.)**, intenzivní **výuka dospělých ve dvou skupinách**. Docházeli většinou ti krajané, kteří čekají na přesídlení do Čech v rámci asistence. Znalost češtiny je u malynivských velmi dobrá, v obci je slyšet čeština v každé chalupě. Výuka byla zaměřena na konverzační témata a gramatická cvičení. Učila jsem podle učebnic *Čeština expres 1., 2.* (Holá, Bořilová). Krajanům jsem přivezla časopis „Legionářský směr“, Sokolovský a Bachmačský speciál. Články byly rozděleny podle úrovně na snadné, středně obtížné a obtížné
- 18. 7. odjezd tanečních souborů Volyňští Češi a Česká beseda (ŽSVC) na XIX. ročník *Festivalu národů Podyjí*, který se koná ve dnech 20. 7.–22. 7. v Mikulově.

Spolupráce s

- Generálním konzulátem v Kyjevě (velká pomoc od Mgr. Jany Staré, konzulky a vedoucí konzulárního oddělení). Pracovníci konzulátu pomáhají krajanům se žádostmi o asistenci a trvalým pobytem, v krátké době vyřizují krajanům potvrzení o příslušnosti k české krajanské komunitě.
- Generálním konzulátem a Vízovým centrem ve Lvově, kde někteří krajané podávají žádost o zaměstnaneckou kartu v rámci Režimu Ukrajina. Ostatní vízová centra tyto žádosti nepřijímají.
- Českým centrem v Kyjevě, ředitelkou Mgr. Lucií Řehoříkovou a lektorkou Radkou Garbuzovou, které radí studentům ve věci nostrifikace a vyřizování přihlášek ke studiu na VŠ v ČR.
- Davidem Mašekem, radou-vyslancem, tiskovým mluvčím velvyslanectví, na kterého se krajané obracují většinou s dotazy o stipendiích.
- Blankou Stefano ze Společnosti pro příležitosti mladých migrantů Meta, o.p.s., V Túních 10, Pha 2, na kterou se rodiče obracují ve věci poradenství o přijetí dětí na střední školy v ČR.
- Arcidiecézí charitou Praha a Ministerstvem vnitra ČR ve věci přesídlování krajanů
- pracovníky MV a MZV, kteří ochotně zodpovídají dotazy při poskytování asistenční pomoci
- krajanem Igorem Samoljukem, který v tomto roce ochotně zajišťoval dataprojekci a promítání všech filmů a videí. Igor odjíždí v září na roční kurz českého jazyka pro krajany do Brna, bude mi moc chybět.

Podmínky

ŽSVC má od září 2015 dvě místnosti (učebnu, kancelář) a od ledna 2017 i svůj sál. Učebna není velká, ale pro výuku postačující. Je zde multifunkční zařízení, není internet. V podzimních a jarních měsících je ve třídě velká zima, učebna je vlhká a z jedné zdi se odlepují se a opadávají tapety. Do třídy jsem si koupila teplomet. Kancelář slouží výhradně jen pro vedoucí spolku, sál k pořádání větších akcí, nácviku tanců, promítání filmů a organizování besed s krajany. V učebně je vestavěná skříň a stále místo pro multifunkční zařízení. Klíč mám pouze od třídy, potřebuji-li s dětmi jít do sálu, musím o klíč požádat.

Výuka ve škole č. 16 byla po celý rok ve stejné třídě. Nepovinnou výuku českého jazyka má na starosti zástupkyně Ludmila. Všichni pedagogičtí pracovníci jsou velmi milí, usměvaví, děti slušné a vděčné.

Krajané spolku ČŽO se scházejí v jednom z objektů Albrechtu (dříve český pivovar). Učebna je pěkná, světlá a v zimním období velmi teplá, slouží pouze k výuce. Není internet.

Výuka na ŽSTU byla v letošním roce pouze ve třídě Českého centra. Kopie pro výuku na univerzitě má na starosti pomocná síla na katedře účetnictví a auditu krajanka Olena Matvyenko (Doleček).

V Malynivce se letos děti i dospělí scházeli v místním Kulturním domě, kde je nově zrekonstruovaná třída. Ta sousedí s menší místností, ve které se plánuje zřízení českého muzea. Děti jsou velmi hodné, snaživé, slušné a dochvilné, ochotné se cokoli naučit. Krajané v obci mluví mezi sebou slušnou češtinou, děti na ulicích zdaleka zdraví česky, ale česky mezi sebou nemluví. Předsedkyně spolku Jevgenije Poliščuk i její dcera Nataša (současná předsedkyně Obecního úřadu v Malynivce) jsou velmi milé, cokoli je potřeba, obratem zajistí. Pokud jsou potřeba pro děti kopie, je nutné domluvit se předem.

Ubytování

Od samého začátku působení bydlím na vysokoškolské koleji ŽSTU. Jsem velmi spokojena, jen na podzim a na jaře je v místnosti zima, mohu si ale přitápnout vypůjčeným olejovým radiátorem. Pokud si nemám čas uvařit, mohu chodit na obědy do vysokoškolské menzy při ŽSTU nebo se stravovat v restauraci Albrecht.

V době působení u krajanů v Malyně bydlím v nedaleké Gamarně na ubytovně Střední lesnické školy (Малинський Лісотехнічний Коледж МЛІТК). Ubytování je velmi pěkné, čisté, komplex se nachází uprostřed krásného parku na břehu vodní nádrže řeky Iršy. Před SLŠ je konečná maršrutky č. 3., která jede na náměstí do Malyna, kde přeseďmám na maršrutku směr Malynivka. Do samotné Malynivky jezdí maršrutky jen 2x denně, většinou tedy chodím poslední úsek od benzinové stanice pěšky. Pokud zůstanu s krajanem déle, pak musím po osmé hodině večer zavolat taxi. Nevýhodou je, že po celou dobu přechodného působení v Malynivce nemám možnost internetového spojení a telefonní spojení v Gamarně není vůbec (rušička signálu, vojenský prostor).

Vedoucím všech krajanských spolků, u kterých působím, jmenovitě Číževské, Vaščenko i Polyščuk, děkuji za pomoc a spolupráci. Zvláště děkuji prof. Ludmile Číževské, která je se mnou v každodenním kontaktu, Sergeji Kalčukovi, který se stará o ubytování, a Oleně Doleček, která pomáhá se zajišťováním učebny a organizováním besed se studenty na univerzitě.

Co se podařilo, co nikoli

- zorganizovat projektové dny, které jsou obohacením výuky nejenom jako zpestření, ale u dětí rozvíjejí některé dovednosti více než při běžné výuce. Děti se učí spolupráci v týmu, komunikaci nebo schopnosti řešit problém.
- uspořádat několik akcí pro rodiče s dětmi, zaměřit jejich pozornost na knihovnu spolku a získat nové čtenáře.
- studenti Ekologické fakulty ze ŽSTU, kteří docházejí na výuku českého jazyka, opětovně pomohli s organizací *Dne Země*. Pro děti krajanského spolku připravili orientační běh s plněním úkolů, vymysleli pro ně pracovní listy o životním prostředí a v neposlední řadě se s dětmi podíleli na úklidu lesa v nedalekém Hydro Parku.
- s dětmi v obou spolcích nacvičit divadelní vystoupení, které příležitostně předvedly krajanům. S výrobou kulís jsem dětem pomohla, masky si připravily samy.
- celkem pět studentů bude od příštího roku studovat na vybraných středních či vysokých školách v ČR. Jsou velmi dobře připraveni i ve znalostech české gramatiky.

- navázat spolupráci s ředitelkou ZŠ Lubina Kopřivnice Mgr. Ivanou Davidovou, která je patronem projektu *Slabikář pro každého*. Za výtěžek z benefičního koncertu a nadačního příspěvku z programu DOBRO-DRUZI nadace VIA byly zakoupeny Slabikáře pro české děti krajanů v Srbsku a na Ukrajině v Žytomyru a Malynivce. Paní ředitelka nám Slabikáře dovezla do Žytomyru osobně.

Problémy a doporučení

Letos se problémy nevyskytly vůbec žádné, výměny výuky mezi spolky se nekonaly a obě vedoucí se domlouvaly jen přes své zástupce.

V obou žytomyrských spolcích jsou učebnice zakoupení DZS ve společné skříní. Dodnes není vyřešeno zamykání.

Do obou spolků jezdím většinou maršrutkami, které jsou malé a často přeplněné. V zimních měsících jezdí se zpožděním, večer po osmé hodině už většinou nejezdí doprava vůbec. Za jízdné v maršrutkách i taxi službě řidiči jízdenky a potvrzení nevydávají.

V letošním školním roce přešlo několik dětí z devátých tříd na „střední školy“, učení je více a na výuku češtiny o sobotách a nedělích dle jejich slov již nemají sílu.

V ŽSVC se mi nepodařilo přimět děti chodit včas na výuku, zpoždění půl hodiny bývá běžné. Ve vyučování jsou ale ukázněné a snaživé. Některé děti mi zapřely i učebnice, které jsem jim půjčila domů. Stejná situace s učebnicemi je i ve spolku ČŽO.

Různé

- Z iniciativy předsedkyně ŽSVC prof. Ludmily Číževské je v soukromém muzeu na Krošně České trvale umístěná unikátní soukromá sbírka „Kouzlo starých českých časů“, která je na Volyni ojedinelá. Vznikala několik let ze sbírek po předcích místních krajanů a dokumentuje výjimečnost a um předcházejících generací. Slavnostní otevření se konalo dne 5. září 2017 za přítomnosti velvyslance ČR na Ukrajině Radka Matuly, tiskového mluvčího Davida Maška, hostů a početné skupiny krajanů.
- V polovině září se konala v obci Mykolajevka IV. olympiáda z českého jazyka a XVII. Ples (Krajanský festival Čechů na Ukrajině). Mykolajevka se nachází ve Vinnické oblasti (dříve v Podolské gubernii) v okrese Kozatín. Celá řada starších tamních Čechů dodnes mluví doma česky, i když některá slova jsou trochu jiná, např. duchová hudba není duchovní hudba, ale dechovka.

Češi z okolí Jablonce a přišli do vesničky Michajlyn v roce 1876. Přivezli s sebou nádobí, oblečení i hospodářské nářadí, především však zemědělskou kulturu na vysoké úrovni. Před nimi v této a sousední vesničce Holendry žili Němci, odtud také pochází název českého spolku v Mykolajevce „Holenderští Češi“. Dodnes zde žije německá menšina. I Němci měli v carské říši určité výsady, např. jejich poddanství nezahrnovalo vojenskou povinnost. Když později o toto privilegium měli přijít, raději svá hospodářství opustili a vydali se na cestu do Německa. Cestou procházeli právě Jabloneckem a místní lidé od nich jejich zařízené statky v této oblasti kupovali. Němci a později Češi byli výborní hospodáři, kterým mohli Ukrajinci jen závidět. Obec, kde žilo asi 800 Čechů, získala svůj název Mykolajivskoe v roce 1883, a to na počest carova syna careviče Mikuláše II. Název Mykolajivskoe pak bylo užíváno ve všech oficiálních dokumentech.

Ve vesnici byla jedna kaplička a hřbitov uprostřed obce. Na nejstarších náhrobcích jsou ještě bezchybně psané české nápisy (ty dnešní jen azbukou). Na počátku 20. století byla v obci česká

jednotřídka. Spisovatel Vasil Zemljak (české příjmení Vacek) je mykolajivský rodák a ve své knize „Zelené mlýny“ svoji obec přirovnává ke „království ze samot, kde domy jsou velké a dlouhé s vysokými střechami, přímo u domů vede železnice, která spojuje Evropu a Asii“. Stával zde vyhlášený mlýn, dodnes zůstaly zachovány některé názvy kopců /kopec Raka, Javůrka/ a rybníků /rybník Raka, Kumsty nebo Šímy/. Ve 20. letech bylo ve vesnici zemědělské družstvo, které udržovalo obchodní vztahy s Československem. Materiální úroveň vesnice byla výborná. 20. července 1940 byla Mykolajivka obsazena německými fašisty a někteří občané totálně nasazeni na práce do Německa.

Po válce Češi začali vytvářet míšené rodiny s Němci, Rusy, Ukrajinci a Poláky, ale ve všech rodinách se stále hovořilo česky. Proto jsou i nyní rodiny, které mají příjmení Vacek, Černouhouš, Štolc, Lankamer, Resler, Beze, Kovář považovány za české a čeština za jejich mateřský jazyk. Zdejší Češi byli zručnými řemeslníky a vyhlášenými hudebníky. Mykolajivští byli vždy silní vlastenci. Důkazem toho je jejich způsob života, řeč, zvyky a písně zachované a zděděné po předcích. Toto dědictví je pečlivě střeženo a předáváno z generace na generaci. Potvrzuje to mimo jiné i to, že i když zde od roku 1937 neexistovala česká škola a ve škole se žáci neučili psát latinkou a neslyšeli od učitele české slovo, český jazyk zůstal zachován.

Výukou a vzděláváním mladé české generace se zabývá Larysa Lanovik, současná ředitelka zdejší školy. Ve škole se nachází muzeum české kultury, česká třída a knihovna. Při škole existuje folklorně-etnografický soubor *Studánka*, který je rozdělen podle věku na 3 skupiny. Vystupuje na různých slavnostech na Ukrajině i v Čechách.

- Ve dnech 9. a 10. března 2018 se ministryně obrany Karla Šlechtová a 1. zástupce náčelníka Generálního štábu AČR generálporučík Jiří Baloun zúčastnili oslav 75. výročí bitvy u Sokolova a 100. výročí bitvy u Bachmače. Součástí delegace Ministerstva obrany byli zástupci Poslanecké sněmovny PČR, váleční veteráni a představitelé veteránských organizací a historických spolků.

Součástí programu byla pietní vzpomínka k uctění památky bojovníků padlých v bitvě u Sokolova ve druhé světové válce, rekonstrukce bitvy u Sokolova, slavnostní odhalení pomníku na pohřebišti čs. dobrovolníků ve Veliké Doči u Bachmače a slavnostní odhalení pamětních desek čs. legionářům a bojovníkům ukrajinské Centrální rady v Bachmači.